

การจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการเนื้อหาและภาษาเพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน ภาษาไทยและความเข้าใจวัฒนธรรมไทยของผู้เรียนภาษาไทยในฐานะ ภาษาต่างประเทศ

Learning Management in Content and Language Integrated Learning to
Develop Thai Reading Skills and Thai Cultural Understanding for Thai as a
Foreign Language Learners

¹กัญจน์ชญา สมแก้ว, ²พรสุตา อินทร์सान และ ³สิระ สมนาม

¹Kanchaya Somkaeo, ²Pornsuda Insan, and ³Sira Somnam

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Faculty of Education, Chiang Mai University, Thailand

E-mail: ¹kanchaya_so@cmu.ac.th, ²pornsuda.i@cmu.ac.th, ³sira.s@cmu.ac.th

Received November 2, 2025; Revised December 29, 2025; Accepted January 5, 2026

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการเนื้อหาและภาษาเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาไทยและความเข้าใจวัฒนธรรมไทยของผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ 2) ศึกษาทักษะการอ่านภาษาไทยและความเข้าใจวัฒนธรรมไทยหลังการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการเนื้อหาและภาษาของผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน ใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการเนื้อหาและภาษา เป็นกรอบการวิจัย ผู้เข้าร่วมวิจัยคือผู้เรียนชาวต่างชาติที่เรียนในหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยของสถาบันภาษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2567 จำนวน 13 คน ใช้วิธีคัดเลือกแบบเจาะจงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการเนื้อหาและภาษาเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาไทยและความเข้าใจวัฒนธรรมไทย 2) แบบทดสอบวัดทักษะการอ่านภาษาไทยและความเข้าใจวัฒนธรรมไทย วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ และค่าสถิติที่ ผลการวิจัยพบว่า 1) แผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการเนื้อหาและภาษาเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาไทยและความเข้าใจวัฒนธรรมไทย ของผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ มีค่าเฉลี่ยดัชนี ความสอดคล้องของแผนการสอนเท่ากับ 0.96 2) ทักษะการอ่าน

ภาษาไทยและความเข้าใจวัฒนธรรมไทยของผู้เรียนสูงขึ้น หลังการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการเนื้อหา และภาษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: แนวคิดการบูรณาการเนื้อหาและภาษา; ทักษะการอ่าน; ความเข้าใจวัฒนธรรมไทย; ภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ

Abstract

This article aimed to (1) develop Content and Language Integrated Learning (CLIL) lesson plans to enhance Thai reading skills and Thai cultural understanding among learners of Thai as a foreign language and (2) examine learners' Thai reading skills and Thai cultural understanding after the implementation of the CLIL-based instruction. The study employed a classroom action research design, using CLIL as the conceptual framework. The participants were 13 international students enrolled in the Thai Language and Culture Program at the Language Institute, Chiang Mai University, in the 2024 academic year, selected through purposive sampling. Research instruments included (1) CLIL-based lesson plans and (2) a Thai reading and cultural understanding test. Data were analyzed using mean, standard deviation, percentage, and t-test statistics. The findings showed that: 1) the lesson plans demonstrated a high level of content validity, with an overall Item-Objective Congruence (IOC) index of 0.96; and 2) students' Thai reading skills and Thai cultural understanding significantly improved after the CLIL-based instruction at the 0.05 level. These results suggest that the integration of content and language through CLIL effectively enhances both linguistic competence and cultural literacy in Thai language education.

Keywords: Content and Language Integrated Learning; Reading skills; Thai cultural understanding; Thai as a foreign language

บทนำ

การสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ มีมาเป็นเวลานานและเป็นไปอย่างแพร่หลายทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ ในประเทศไทยมีการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย ในฐานะภาษาต่างประเทศในหลายสถาบัน เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, มหาวิทยาลัยมหิดล และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (รุ่งฤดี แผลงศร, 2560) ผู้เรียนชาวต่างชาติที่ศึกษาภาษาไทยในบริบทประเทศไทยโดยรวมสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่มหลัก ได้แก่ ผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา ผู้ที่เรียนภาษาไทยเพื่อเป้าหมายเฉพาะด้านการการทำงานที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทย และผู้เรียนตามสถาบันหรือโรงเรียนสอนภาษาไทยทั่วไป สำหรับกลุ่มหลังนี้ ผู้เรียนมีความหลากหลายทั้งด้านที่มาและจุดมุ่งหมายในการเรียน แต่เรียนร่วมอยู่ในห้องเรียนเดียวกัน

โดยมีการพัฒนาทักษะการสื่อสารเป็นเป้าหมายสำคัญในการเรียนภาษาไทย สอดคล้องกับ กิ่งกาญจน์ บุณณสินวัฒนกุล (2561) ที่กล่าวถึงจุดประสงค์ในการเรียนภาษาไทยของชาวต่างประเทศว่า สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ลักษณะ คือ 1) เพื่อใช้ภาษาไทยในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน 2) เพื่อใช้ภาษาไทยในการศึกษาเรียนรู้ และ 3) เพื่อใช้ภาษาไทยในการประกอบอาชีพ

การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศมีความท้าทายแตกต่างกันไปตาม กลุ่มผู้เรียน หลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทย 1 ปี ของสถาบันภาษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (2567) เปิดรับผู้สนใจศึกษาภาษาและวัฒนธรรมไทยจากทั่วโลก อายุระหว่าง 18-60 ปี ผู้เรียนในหลักสูตรจึงมีความหลากหลายทั้งด้านภูมิหลัง จุดมุ่งหมายในการเรียนและช่วงวัย ผู้สอนจึงจำเป็นต้องใช้วิธีการสอนที่น่าสนใจ เลือกเนื้อหาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และให้ความสำคัญกับความแตกต่างของผู้เรียนอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม ทักษะการอ่านเป็นทักษะสำคัญซึ่งเป็นกระบวนการเริ่มต้นของการเรียนรู้ (ศิริวรรณ เสนาวงษ์, 2552) ก่อนพัฒนาไปสู่ทักษะการเขียนตามลำดับธรรมชาติ การอ่านมีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในการศึกษาสาระและความรู้ต่าง ๆ ดังนั้น กระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพจึงมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียน ภาษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้วัฒนธรรม ขณะเดียวกัน วัฒนธรรมก็หล่อหลอมให้การเรียนรู้ภาษามีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ด้วยเหตุนี้ การเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมจึงแยกออกจากกันไม่ได้ เพราะภาษาสัมพันธ์กับสังคมและวัฒนธรรม สะท้อนแนวคิด ค่านิยม และความเชื่อของภาษาเป้าหมาย การเรียนรู้ระหว่างวัฒนธรรมช่วยให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน (นิธิอร พรอำไพสกุล, 2565)

แนวคิดการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา (Content and Language Integrated Learning: CLIL) มีเป้าหมายเพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นทั้งภาษา (Language) และเนื้อหาวิชา (Content) ควบคู่กัน จุดเด่นคือกรอบแนวคิด 4Cs ประกอบด้วย 1) เนื้อหา (Content) หมายถึง เนื้อหาในรายวิชาต่าง ๆ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการเรียนรู้ 2) การสื่อสาร (Communication) หมายถึง การสื่อสารที่เน้นปฏิสัมพันธ์ การพัฒนาภาษา และการใช้ภาษาเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ 3) ปริชาน/การคิด (Cognition) คือการจัดการเรียนรู้ที่ท้าทายให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ใหม่และพัฒนาทักษะต่าง ๆ ผ่านกระบวนการสะท้อนคิดและการยกระดับการคิด และ 4) วัฒนธรรม (Culture) หมายถึง การเรียนรู้ผ่านภาษาไม่ว่าภาษาใด ซึ่งเป็นรากฐานในการทำความเข้าใจวัฒนธรรมที่แทรกอยู่ ทั้งวัฒนธรรมของภาษาเป้าหมาย และวัฒนธรรมสากลอันเกื้อหนุนการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ (Coyle, Hood & Marsh, 2010) แนวทางนี้เป็นกรอบการจัดการเรียนการสอนภาษาที่สองที่เหมาะสมกับผู้เรียนชาวต่างชาติซึ่งมีความหลากหลายในหลายมิติ และสามารถตอบสนองความต้องการทั้งด้านทักษะทางภาษาและความรู้รวมถึงความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยได้ อีกทั้งการอ่านยังเป็นทักษะสำคัญในการเพิ่มพูนความรู้และการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้น ขณะเดียวกันการเรียนรู้ภาษาย่อมสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับการเรียนรู้วัฒนธรรม ผู้วิจัยจึงเห็นสมควรประยุกต์ใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการเนื้อหาและภาษาในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาไทยควบคู่กับการเสริมสร้างความเข้าใจวัฒนธรรม

ไทยของผู้เรียนชาวต่างชาติ ซึ่งจะเป็นพื้นฐานสำคัญในการต่อยอดสู่การใช้ภาษาไทยในระดับที่สูงขึ้น และลึกซึ้งยิ่งขึ้นในอนาคต

บทความนี้นำเสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการเนื้อหา เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาไทยและความเข้าใจวัฒนธรรมไทยของผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติที่เรียนในหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยของสถาบันภาษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้ความรู้ที่ได้รับเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง และพัฒนาตนเองไปสู่การเรียนรู้ภาษาไทยในระดับที่สูงขึ้น เข้าใจผู้คนและสังคมไทย และสามารถใช้ภาษาและวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือในการสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีกับผู้คนในท้องถิ่น อันจะเอื้อต่อการดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมไทยได้อย่างราบรื่นและสันติสุข

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการเนื้อหาและภาษาเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาไทยและความเข้าใจวัฒนธรรมไทยของผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ
2. เพื่อศึกษาทักษะการอ่านภาษาไทยและความเข้าใจวัฒนธรรมไทยหลังการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการเนื้อหาและภาษาของผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ

การทบทวนวรรณกรรม

การจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการเนื้อหาและภาษา (Content and Language Integrated Learning: CLIL)

การจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL) เป็นแนวทางการสอนแบบ Dual-focused ที่มุ่งพัฒนาความรู้ด้านเนื้อหาและทักษะทางภาษาไปพร้อมกัน โดยใช้ภาษาอื่นเป็นสื่อในการเรียนรู้ (Coyle et al., 2010) กรอบแนวคิดสำคัญของ CLIL คือกรอบ 4Cs ได้แก่ เนื้อหา (Content) การสื่อสาร (Communication) กระบวนการคิด (Cognition) และวัฒนธรรม (Culture) ซึ่งเชื่อมโยงกันในการจัดการเรียนรู้ โดย Content หมายถึง เนื้อหาวิชาที่ผู้เรียนต้องเรียนรู้ Communication คือการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ในการเรียนรู้ Cognition คือการพัฒนาความคิดเชิงวิเคราะห์และการสร้างองค์ความรู้ใหม่ และ Culture คือการเรียนรู้ภาษาไปพร้อมกับความเข้าใจความหลากหลายทางวัฒนธรรมในบริบทการเรียนรู้ (Coyle et al., 2010; อ้างถึงใน พรพิมล ประสงค์พร และจิตรา จันทราเกตุทวี, 2562)

นอกจากนี้ Coyle et al. (2010) ยังเสนอแนวคิด Language Triptych ซึ่งแบ่งภาษาที่ใช้ในการเรียนรู้ออกเป็น 3 มิติ ได้แก่ Language of Learning คือ ภาษาที่จำเป็นต่อการเข้าถึงเนื้อหา เช่น คำศัพท์เฉพาะและโครงสร้างไวยากรณ์ Language for Learning คือ ภาษาที่ใช้ในกระบวนการเรียนรู้ เช่น การถาม-ตอบ การอภิปราย และ Language through Learning คือ ภาษาที่ผู้เรียนได้เรียนรู้เพิ่มเติม

ผ่านกระบวนการเรียนรู้เนื้อหา (Coyle et al., 2010) คุณลักษณะสำคัญของ CLIL ได้แก่ การมุ่งเน้นหลายด้าน การสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและเอื้อต่อการเรียนรู้ ความเป็นของแท้ การเรียนรู้เชิงรุก การเสริมต่อการเรียนรู้และความร่วมมือ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า CLIL เป็นแนวคิดที่ผสมผสานแนวทางการสอนต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ (กนกวรรณ เลหาบุรณกิจ คະตะกิริ, 2565)

การสอนอ่านภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ

ทักษะการอ่านเป็นทักษะสำคัญที่ช่วยให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้และพัฒนาคุณภาพชีวิต การอ่านคือการสื่อสารความรู้ ความคิด และความรู้สึกระหว่างผู้เขียนและผู้อ่าน โดยผู้อ่านทำความเข้าใจจากสัญลักษณ์ ตัวอักษร และถ้อยคำผ่านกระบวนการตีความ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560) สำหรับผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ เมื่อสามารถอ่านข้อความสั้น ๆ ได้แล้ว ผู้สอนควรค่อย ๆ เพิ่มความยาวและความซับซ้อนของเนื้อเรื่องให้เหมาะกับระดับผู้เรียน พร้อมวางแผนการสอนอย่างเป็นระบบ รุ่งฤดี แพลงคร (2560) เสนอขั้นตอนการสอนอ่าน 3 ขั้นตอน คือ ขั้นก่อนการสอน เตรียมผู้เรียนให้เข้าใจเนื้อเรื่อง ฟังออกเสียงและอธิบายความหมายของคำศัพท์ ขั้นการสอน อธิบายจุดมุ่งหมายของการอ่านและการเขียน แล้วให้ผู้เรียนทำกิจกรรมด้วยตนเอง โดยผู้สอนคอยแนะนำ และขั้นหลังการสอน ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารโดยบูรณาการทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียน เพื่อพัฒนาทักษะภาษาอย่างรอบด้าน

สำหรับแนวทางการสอนอ่านแบบถ่ายโอนภาระ (Gradual Release of Responsibility: GRR) แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 Focused Instruction ผู้สอนเป็นผู้นำเสนอและเป็นแบบอย่าง ขั้นที่ 2 Guided Instruction ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันเรียนรู้ ขั้นที่ 3 Collaborative Learning ผู้เรียนเรียนรู้ร่วมกับเพื่อน และขั้นที่ 4 Independent Learning ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองจากการอ่านและทำใบงานตอบคำถาม แนวทาง GRR ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาความเป็นอิสระทางการเรียนรู้ทีละขั้น จากการพึ่งพาผู้สอนไปสู่การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Frey & Fisher, 2008) และช่วยสร้างความเข้าใจที่ลึกซึ้ง เพิ่มความมั่นใจในการอ่าน รวมทั้งส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ผ่านการถ่ายโอนความรับผิดชอบอย่างค่อยเป็นค่อยไป (Pearson & Gallagher, 1983)

ความเข้าใจวัฒนธรรมไทยของผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ

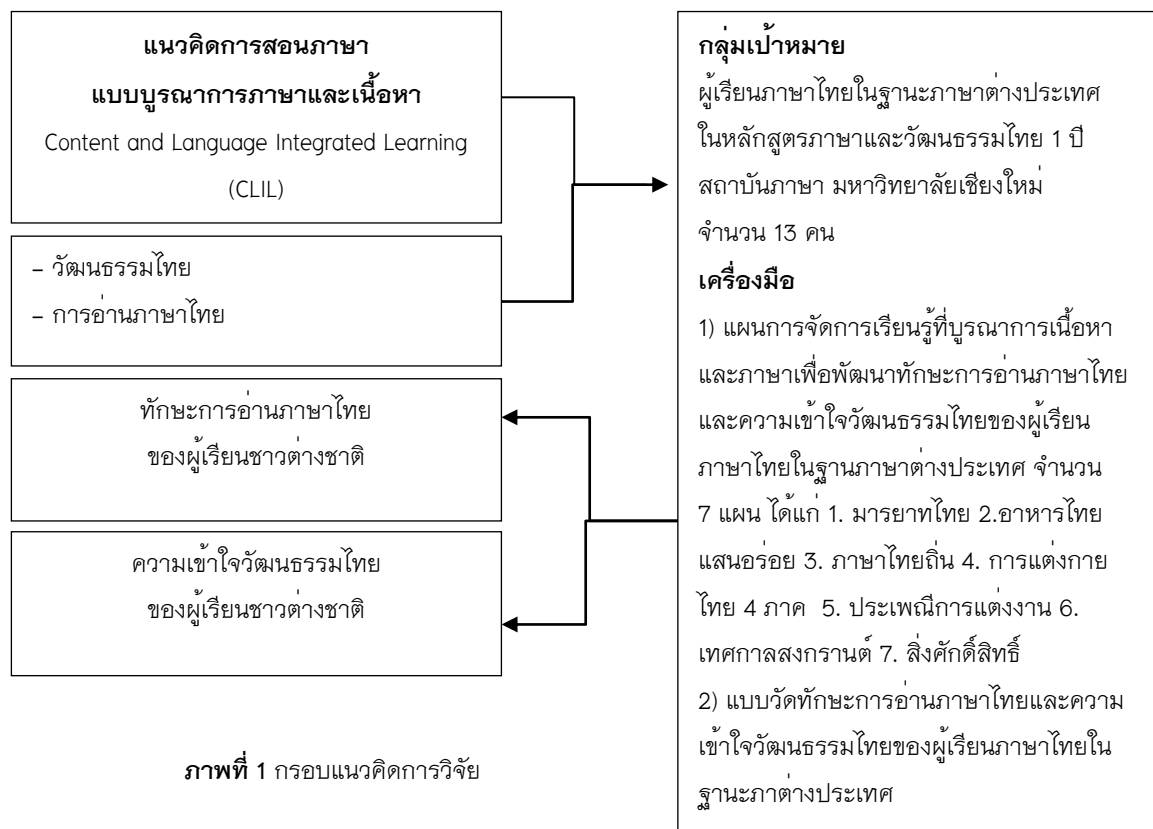
“วัฒนธรรม” หมายถึง วิธีการดำเนินชีวิต ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม จารีตประเพณี พิธีกรรม และภูมิปัญญาที่กลุ่มชนในสังคมร่วมกันสร้างสรรค์ สังคม และถ่ายทอดเพื่อความเจริญของงามทั้งด้านจิตใจและวัตถุอย่างสันติสุขและยั่งยืน (พระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2553) การเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมไม่สามารถแยกออกจากกันได้ การศึกษาวัฒนธรรมไทยสำหรับชาวต่างชาติที่เรียนภาษาไทยช่วยให้ผู้เรียนใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และเข้าใจบริบททางสังคม เพราะภาษาเป็นสิ่งที่สะท้อนสังคม ความคิด ค่านิยม และความเชื่อของเจ้าของภาษา การเรียนรู้ระหว่างวัฒนธรรมจึงเป็นแนวทางสำคัญในการสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกัน (นิธิอร พรอำไพสกุล, 2565) ในการสอนวัฒนธรรมไทยแก่ผู้เรียนชาวต่างชาติ แนวทางสำคัญ ได้แก่ การสอนภาษาและ

วัฒนธรรมควบคู่กัน ไม่แยกออกจากกัน การจัดสภาพแวดล้อมและสื่อการเรียนรู้ให้สะท้อนบรรยากาศทางวัฒนธรรม และการมีผู้สอนชาวไทยเพื่อให้ผู้เรียนได้สัมผัสวัฒนธรรมจากเจ้าของภาษาโดยตรง รวมทั้งการชี้ให้เห็นทั้งความเหมือนและความแตกต่างของวัฒนธรรม เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจระหว่างวัฒนธรรม (นวนทิพย์ เพิ่มเกษร, 2559)

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการเนื้อหาและภาษาเป็นแนวทางการสอนที่ผสมผสานจุดเด่นของแนวทางการสอนภาษาต่างประเทศหลายรูปแบบ เช่น การสอนเชิงรุก การเสริมต่อการเรียนรู้ และการเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นแนวทางที่มีความยืดหยุ่น เหมาะกับห้องเรียนที่ผู้เรียนมีพื้นฐาน ความสนใจ ช่วงวัย และทักษะที่แตกต่างกัน โดยตั้งอยู่บนกรอบแนวคิด 4Cs (Content, Communication, Cognition, Culture) ที่บูรณาการเนื้อหา ภาษา การคิด และวัฒนธรรมเข้าด้วยกัน การสอนทักษะการอ่านควบคู่กับเนื้อหาวัฒนธรรมไทยโดยใช้ขั้นตอนการสอนอ่านแบบถ่ายโอนภาระ (GRR) ทั้ง 4 ขั้น ได้แก่ Focused Instruction, Guided Instruction, Collaborative Learning และ Independent Learning ช่วยให้การเรียนรู้ดำเนินไปอย่างเป็นลำดับ ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการอ่านภาษาไทย เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ และเพิ่มพูนความเข้าใจวัฒนธรรมไทยได้อย่างลึกซึ้ง

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research) ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย จากการศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการเนื้อหาและภาษาเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาไทยและความเข้าใจวัฒนธรรมไทยของผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ โดยมีรายละเอียดดังภาพที่ 1

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) กลุ่มประชากรคือ ผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศในหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทย 1 ปี ระดับ 1 ปีการศึกษา 2567 ของ สถาบันภาษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 13 คน ซึ่งได้มาด้วยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากกลุ่มผู้เรียนในเดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2567 ซึ่งเป็นกลุ่มที่ผู้วิจัยได้รับมอบหมายให้จัดการเรียนการสอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีทั้งหมด 2 ชนิด ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ และแบบวัดทักษะการอ่านและความเข้าใจวัฒนธรรมไทย เครื่องมือทั้งหมดได้ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านตรวจคุณภาพโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) ก่อนนำไปใช้ แต่ละเครื่องมือมีรายละเอียดการสร้างและการหาคุณภาพ ดังนี้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการเนื้อหาและภาษาเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาไทยและความเข้าใจวัฒนธรรมไทยของผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ จำนวน 7 แผน ใช้เวลาแผนละ 3 ชั่วโมง รวมเวลาทั้งหมด 21 ชั่วโมง ประกอบไปด้วยแผนที่ 1 มารยาทไทย แผนที่ 2 อาหารไทยแสนอร่อย แผนที่ 3 ภาษาไทยถิ่น แผนที่ 4 การแต่งกาย 4 ภาค แผนที่ 5 ประเพณีการแต่งงาน แผนที่ 6 เทศกาลสงกรานต์ แผนที่ 7 สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของแผน

การจัดการเรียนรู้โดยการหาค่าความสอดคล้อง (IOC) โดย ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน แผนการสอนมีค่าเฉลี่ย IOC เท่ากับ 0.96 ถือว่าเหมาะสมในการนำไปใช้จัดการเรียนการสอน

ในกระบวนการสร้างผู้วิจัยศึกษาหลักสูตรสาระและมาตรฐานการเรียนรู้การสอนภาษาและวัฒนธรรมไทย ระดับ 1 ของสถาบันภาษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จากนั้นสร้างแบบสำรวจหัวข้อความสนใจในการเรียนวัฒนธรรมไทยในรูปแบบ Google form ส่งให้ผู้เรียนทำ ได้ผลการสำรวจจากผู้ตอบคำถามทั้งหมด 15 คน มีหัวข้อเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ 1. อาหาร 86.7% 2. เทศกาล 80.0% 3. ภาษา 80.0% 4. ประเพณี 80.0% 5. มารยาท ขนบธรรมเนียม 73.3% 6. ค่านิยม 73.3% 7. ความเชื่อ 60.0% 8. เพลง 60.0% 9. การแต่งกาย 53.3% 10. บ้าน ที่พักอาศัย 46.7% 11. กีฬา 46.7% 12. การละเล่น 40.0% 13. ศาสนา 40.0% 14. วรรณกรรม 33.3% 15. อาชีพ 33.3% 16. พืชผล 6.7% 17. อื่น ๆ ข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยว 6.7% 18. อื่น ๆ ราชวงศ์; เมือง vs ชนบท 6.7% นำผลการสำรวจมาพิจารณาสร้างเป็นเนื้อหาของเอกสารประกอบการสอนทั้งหมด 7 เรื่อง ได้แก่ 1. มารยาทไทย 2. อาหารไทยแสนอร่อย 3. ภาษาไทยถิ่น 4. การแต่งกาย 4 ภาค 5. ประเพณีการแต่งงาน 6. เทศกาลสงกรานต์ 7. สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ทำการคัดเลือกบทอ่านโดยตามแนวคิด CLIL ที่เน้นการใช้เอกสารจริง (Authenticity) โดยคัดเลือกจาก 1. เป็นเอกสารที่ตรงกับหัวข้อที่ผู้เรียนสนใจ 2. เป็นเอกสารมีเผยแพร่อยู่ในสื่อจริง 3. ข้อมูลไม่เก่าจนเกินไป 4. มีแหล่งที่มาชัดเจน เป็นเว็บไซต์ที่ผู้คนเข้าถึงได้โดยทั่วไป

ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการเนื้อหาและภาษา ดำเนินการกำหนดขอบเขตการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 7 แผน โดยแต่ละแผนการสอนใช้ 4Cs Framework ของแนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการเนื้อหาประกอบด้วย 1. Content คือ เนื้อหาทางวัฒนธรรมไทย 7 เรื่อง 2. Culture คือ ด้านวัฒนธรรม ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือ การเรียนรู้วัฒนธรรมเป้าหมาย อันได้แก่วัฒนธรรมไทย การที่ผู้เรียนเข้าใจตนเองใช้การเปรียบเทียบวัฒนธรรมตนเองกับวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมของเพื่อนร่วมชั้น และการเปิดใจฟัง โอบรับความคิดเห็นที่หลากหลายของเพื่อนผ่านสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น 3. Cognition คือด้านการคิด/ปริชาน จุดประสงค์ และกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละบทเรียน มีพุทธิพิสัยประจำบทเรียนตามแนวทางระดับพุทธิพิสัยของ Bloom's Taxonomy อันได้แก่ 1. จำ 2. เข้าใจ 3. ประยุกต์ใช้ 4. วิเคราะห์ 5. สังเคราะห์ 6. ประเมินค่า และ 4. Communication คือ ด้านการสื่อสาร ที่ประกอบด้วยกระบวนการเรียนรู้ภาษา 3 ด้านคือ 1. Language of learning: คำศัพท์โครงสร้างที่ต้องรู้เพื่ออ่าน 2. Language for learning: ภาษาสำหรับทำกิจกรรม 3. Language through learning: ภาษาใหม่ที่เกิดขึ้นขณะทำงานและสื่อสารกัน โดยผู้วิจัยประยุกต์ใช้จุดเน้นคุณลักษณะหลักของ CLIL ในการสอน 1. การมุ่งเน้นหลายด้าน (Multiple focus) 2. สภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและเอื้อต่อการเรียนรู้ (Safe and enriching environment) 3. ความเป็นของแท้ (Authenticity) 4. การเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) 5. การเสริมต่อการเรียนรู้ (Scaffolding) 6. ความร่วมมือ (Co-operation) กระบวนการจัดการเรียนการสอนใช้ 3 ขั้นตอนของการเรียนรู้แบ่งเป็น 1 ขั้นก่อนการอ่าน (Before-Reading) ขั้นที่ 2 ระหว่างการอ่าน

(During-Reading) และขั้นที่ 3 ขั้นหลังการอ่าน (After-Reading) ในขั้นระหว่างการอ่านประยุกต์ใช้วิธีการสอนอ่านแบบ ถ่ายโอนภาระ GRR (Gradual Release of Responsibility) ใช้ 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 Focused Instruction ขั้นที่ 2 Guided Instruction ขั้นที่ 3 Collaborative Learning ขั้นที่ 4 Independent Learning

แบบทดสอบทักษะการอ่านภาษาไทยและความเข้าใจวัฒนธรรมไทยของผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ มีกระบวนการสร้างและหาคุณภาพ โดยผู้วิจัยศึกษาเอกสารหลักสูตรและตัวชี้วัดของหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทย ระดับ 1 ของสถาบันภาษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการสร้างแบบทดสอบวัดทักษะการอ่านและความเข้าใจวัฒนธรรมไทย จากนั้นสร้างแบบทดสอบวัดทักษะการอ่านและความเข้าใจในวัฒนธรรมไทยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก เพื่อใช้ในการวัดทักษะการอ่านและความเข้าใจในวัฒนธรรมไทยของผู้เรียน ตามจุดประสงค์ของแต่ละบทเรียน โดยมีแบบทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) และหลังเรียน (Post-test) อย่างละ 42 ข้อ รวมเป็น 84 ข้อ ผู้วิจัยนำแบบทดสอบวัดทักษะการอ่านภาษาไทยและความเข้าใจวัฒนธรรมไทยเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) ตามเกณฑ์ $IOC \geq 0.50$ ผลพบว่า แบบทดสอบก่อนเรียนมีค่า IOC เฉลี่ย 0.96 และแบบทดสอบหลังเรียนมีค่า IOC เฉลี่ย 0.94 โดยทั้งสองชุดมีข้อสอบที่ผ่านเกณฑ์ชุดละ 42 ข้อ รวม 84 ข้อ และมีค่า IOC เฉลี่ยรวม 0.95 สามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลได้

การหาคุณภาพของแบบทดสอบทักษะการอ่านภาษาไทยและความเข้าใจวัฒนธรรมไทยของผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ โดยให้ผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศที่เรียนภาษาไทย มากกว่า 216 ชั่วโมง ในบริบทประเทศไทยที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 คน ทำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน โดยผู้ทดสอบทำแบบทดสอบทั้ง 2 ฉบับ ผลการวิเคราะห์คุณภาพข้อสอบพบว่า ค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.20–0.80 ค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.20 ซึ่งข้อสอบก่อนเรียนผ่านการคัดเลือก จำนวน 35 ข้อ และข้อสอบหลังเรียนผ่านการคัดเลือก จำนวน 38 ข้อ คัดเลือกข้อสอบให้เหลือฉบับละ 30 ข้อ โดยคัดเลือกจากข้อที่ได้คะแนนสูงสุด 30 อันดับแรกขึ้นไป ค่าความเชื่อมั่น KR-20 ของแบบทดสอบก่อนเรียนเท่ากับ 0.93 หลังเรียนเท่ากับ 0.89 และค่าความเชื่อมั่นแบบวัดความคงที่และสมมูลกัน (Measure of Stability and Equivalence) ของแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน พบว่า อยู่ในระดับสูงมาก ($r = 0.90-1.00$)

รวบรวมข้อมูลโดยดำเนินการสอนตามแผนการสอนที่เตรียมไว้และใช้แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือน มีนาคม พ.ศ.2568 นำข้อมูลเชิงปริมาณมาวิเคราะห์ด้วยสถิติการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ และค่าสถิติที่

ผลการวิจัย

การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการเนื้อหาและภาษาเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาไทยและความเข้าใจวัฒนธรรมไทยของผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ

จากกรอบแนวคิด 4Cs ของแนวคิด โดยใช้เนื้อหาทางวัฒนธรรมไทย 7 เรื่อง ผลการวิจัย พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) ของแผนการสอนเท่ากับ 0.96 ซึ่งอยู่ในระดับสูง ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตารางแสดงค่าความสอดคล้อง (IOC) ของแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการเนื้อหาและภาษาเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาไทยและความเข้าใจวัฒนธรรมไทยของผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ

ลำดับบทเรียน	ชื่อแผนการจัดการเรียนรู้	ค่า IOC เฉลี่ยของแผน
1	มารยาทไทย	0.95
2	อาหารไทยแสนอร่อย	0.96
3	ภาษาไทยถิ่น	0.96
4	การแต่งกาย 4 ภาค	0.96
5	ประเพณีการแต่งงาน	0.97
6	เทศกาลสงกรานต์	1.00
7	สิ่งศักดิ์สิทธิ์	0.95
ค่าเฉลี่ยรวม		0.96

จากตารางที่ 1 พบว่า ค่าเฉลี่ยความสอดคล้องของแผนการสอนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการเนื้อหาและภาษาเพื่อทักษะการอ่านภาษาไทยและความเข้าใจวัฒนธรรมไทยของผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ มีค่า IOC รวมเท่ากับ 0.96 โดยค่าความสอดคล้อง (IOC) ที่ยอมรับได้ คือ $IOC \geq 0.5$ ซึ่งถือว่าแผนการสอนที่สร้างขึ้นเหมาะสมในการนำไปใช้จัดการเรียนการสอน

ทักษะการอ่านภาษาไทยและความเข้าใจวัฒนธรรมไทยหลังการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการเนื้อหาและภาษาของผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ

ผลการวิจัย พบว่า ทักษะการอ่านภาษาไทยและความเข้าใจวัฒนธรรมไทยของผู้เรียนชาวต่างชาติสูงขึ้นหลังการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการเนื้อหาและภาษาของผู้เรียนชาวต่างชาติที่เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านทักษะการอ่านภาษาไทยและความเข้าใจวัฒนธรรมไทยของผู้เรียนชาวต่างชาติที่เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ สถิติจากการทดสอบ Paired Sample t-test

การทดสอบ	n	$\bar{X}$	S.D	t	df	sig
ก่อนเรียน	13	7.85	5.11	4.36*	12	0.000
หลังเรียน	13	14.46	6.63			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่าค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) จากคะแนนการทำแบบทดสอบวัดทักษะการอ่านภาษาไทยและความเข้าใจวัฒนธรรมไทยของผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ก่อนการจัดการเรียนรู้ มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน 7.85 คะแนน และหลังเรียน 14.46 คะแนน โดยคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 6.61 คะแนน หรือเพิ่มขึ้น ร้อยละ 84.20 แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการเนื้อหาและภาษาเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาไทยและความเข้าใจวัฒนธรรมไทยส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้นอย่างชัดเจน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการเนื้อหาและภาษาเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาไทยและความเข้าใจวัฒนธรรมไทยของผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) เท่ากับ 0.96 อยู่ในระดับสูง แสดงว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Content and Language Integrated Learning (CLIL) เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาไทยและความเข้าใจวัฒนธรรมไทย ดำเนินการภายใต้กรอบแนวคิด 4Cs ซึ่งประกอบด้วย เนื้อหา (Content) วัฒนธรรม (Culture) การรู้คิด (Cognition) และการสื่อสาร (Communication) โดยผู้วิจัยเริ่มจากการออกแบบเนื้อหา (Content) ผ่านการสำรวจความสนใจของผู้เรียนในประเด็นวัฒนธรรมไทย จากนั้นนำหัวข้อที่ได้รับความสนใจสูงสุดมาพัฒนาเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ 7 แผน ได้แก่ (1) มารยาทไทย (2) อาหารไทยแสนอร่อย (3) ภาษาไทยถิ่น (4) การแต่งกาย 4 ภาค (5) ประเพณีการแต่งงาน (6) เทศกาลสงกรานต์ และ (7) สิ่งศักดิ์สิทธิ์ โดยแต่ละแผนกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ สารและมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด ผลการเรียนรู้ และวิธีประเมินผลให้สอดคล้องกันอย่างเป็นระบบ

กระบวนการจัดการเรียนการสอนในแต่ละแผนแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน และผสานแนวคิดด้านการสื่อสาร (Communication) ภายใต้กรอบ 4Cs ดังนี้

ขั้นก่อนอ่าน ผู้สอนกระตุ้นความสนใจ เชื่อมโยงความรู้เดิม และปูพื้นเนื้อหาผ่านสื่อ เช่น คลิปวิดีโอหรือภาพ ตัวอย่างเช่น แผนที่ 5 เรื่อง “ประเพณีการแต่งงาน” ผู้เรียนชมคลิปงานแต่งงานแบบไทย

เพื่อนำเข้าสู่บทเรียน จากนั้นทำกิจกรรมค้นคว้าความหมายคำศัพท์และแลกเปลี่ยนกับเพื่อนร่วมชั้น ซึ่งเป็นกระบวนการ Language of Learning เพื่อสร้างคลังคำศัพท์ใหม่ของบทเรียน

ขั้นระหว่างอ่าน เป็นกระบวนการ Language for Learning โดยดำเนินการตามแนวทาง Gradual Release of Responsibility (GRR) อย่างเป็นลำดับ ได้แก่ (1) I do ผู้สอนอ่านต้นแบบและสาธิตการออกเสียง (2) We do ผู้สอนและผู้เรียนอ่านร่วมกันแบบชี้แนะ (3) You do together ผู้เรียนจับคู่ฝึกอ่านสลับกัน และ (4) You do alone ผู้เรียนอ่านอย่างอิสระพร้อมทำใบงานระหว่างอ่านด้วยตนเอง

ขั้นหลังอ่าน ผู้เรียนทำกิจกรรมสนทนาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นวัฒนธรรมไทย (Culture) ตามบทอ่านของแต่ละแผน แล้วสรุปบทเรียนผ่านใบงานสรุปความอีกครั้ง ซึ่งเป็นส่วนของ Language through Learning ที่ช่วยให้ผู้เรียนฝึกกระบวนการคิด (Cognition) อย่างเป็นระบบ

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ทักษะการอ่านภาษาไทยและความเข้าใจวัฒนธรรมไทยของผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สาเหตุอาจมาจาก เนื้อหาของบทเรียนทั้ง 7 เรื่องในแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการเนื้อหาและภาษาถูกพัฒนาขึ้นจากการสำรวจความสนใจด้านวัฒนธรรมไทยของผู้เรียนในหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทย 1 ปี ระดับ 1 ของสถาบันภาษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เนื้อหาเหล่านี้ถูกนำมาสร้างเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ภายใต้กรอบแนวคิด CLIL ที่มุ่งพัฒนาทั้งทักษะทางภาษาและความรู้ด้านวัฒนธรรม ในด้านทักษะภาษา ผู้เรียนได้รับการฝึกอ่านภาษาไทย ทำความเข้าใจ ตอบคำถาม สรุป วิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินข้อมูลจากบทอ่าน ซึ่งเป็นบทความทางวัฒนธรรมไทย เช่น มารยาทไทย อาหารไทยแสนอร่อย ภาษาไทยถิ่น การแต่งกาย ประเพณีการแต่งงาน เทศกาลสงกรานต์ และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ส่วนด้านเนื้อหาวัฒนธรรม ผู้เรียนสามารถระบุ อธิบาย และประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยได้อย่างเหมาะสม เนื้อหาเหล่านี้ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจมิติทางสังคม ความเชื่อ ค่านิยม และเอกลักษณ์ของคนไทยได้ดียิ่งขึ้น ผลดังกล่าวสอดคล้องกับ Coyle et al. (2010) ที่อธิบายว่า CLIL เป็นแนวทางการเรียนรู้แบบมีเป้าหมายคู่ (Dual-focused) โดยใช้ภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศเป็นสื่อในการเรียนรู้เนื้อหา ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทั้งทักษะภาษาและความเข้าใจเนื้อหาควบคู่กัน ความสำเร็จของการเรียนรู้จึงมีได้ขึ้นอยู่กัด้านใดด้านหนึ่ง แต่เกิดจากผลลัพธ์ของทั้งสองด้านที่ส่งเสริมกันในชั้นเรียน ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อคิดวิเคราะห์ และสื่อสารความเข้าใจในเนื้อหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วงศ์วฑู เสงประเสริฐ (2566) ซึ่งศึกษาการพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการสอนแบบกลวิธีเป็นฐานร่วมกับแนวคิด CLIL พบว่าผู้เรียนมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นอกจากนี้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมที่หลากหลายภายใต้แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการเนื้อหาและภาษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กนกวรรณ เลหาบุญณกิจ คະตะกิริ (2565) ที่ชี้ว่าจุดเด่นของ CLIL คือการผสมผสานแนวคิดต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ โดยแนวคิดที่ผู้วิจัยนำมาใช้

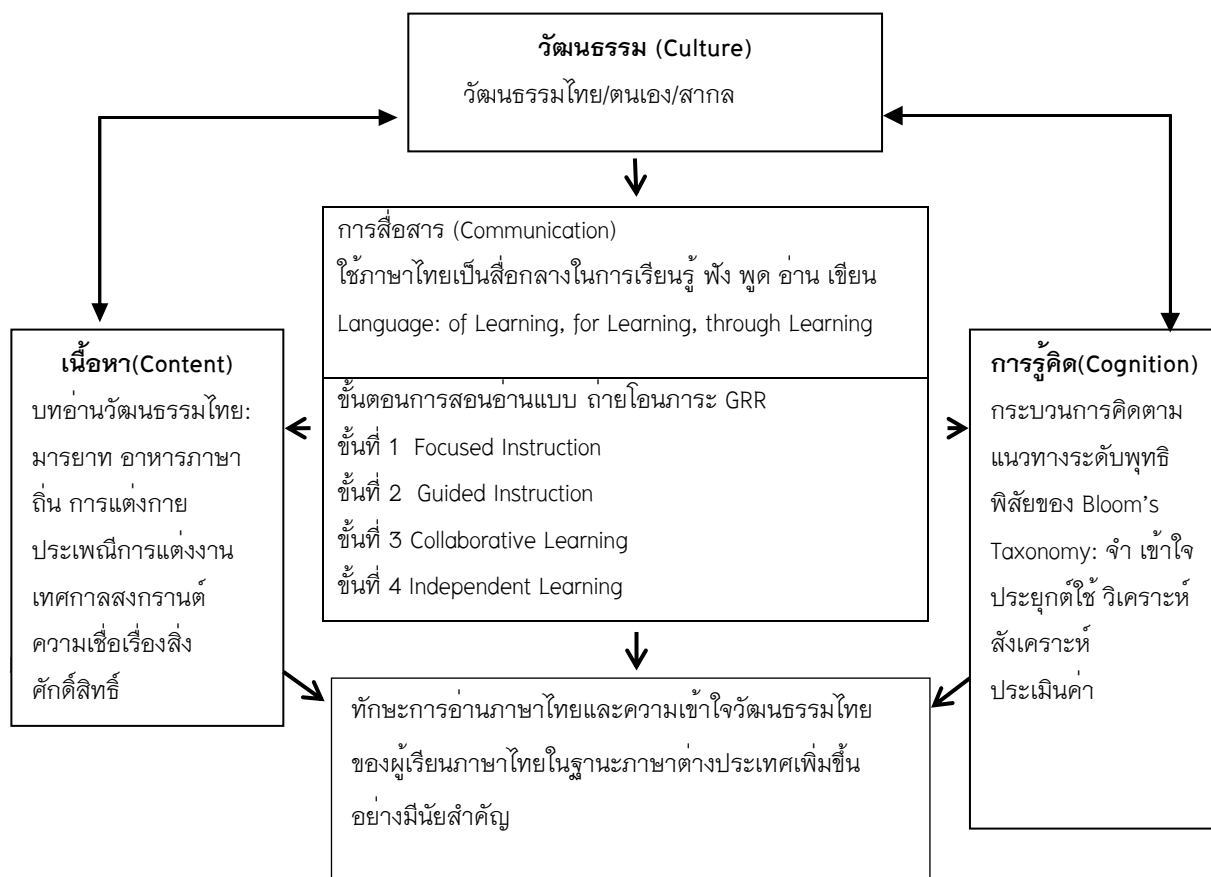
ประกอบมีดังนี้ การเสริมต่อการเรียนรู้ (Scaffolding) ใช้ในหลายขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ เช่น ในบทเรียนที่ 5 “ประเพณีการแต่งงาน” ผู้เรียนได้ชมคลิปงานแต่งงานแบบไทยในชั้นก่อนอ่าน เพื่อปูพื้นความรู้และสร้างภาพรวมของเนื้อหา ทั้งสิ่งของ การแต่งกาย และบรรยากาศของงาน ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทอ่านได้ง่ายขึ้น โดยเฉพาะผู้เรียนต่างชาติที่มีพื้นฐานวัฒนธรรมแตกต่างจากไทย การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Co-operation) ใช้ทั้งในขั้นระหว่างและหลังการอ่าน เช่น การจับคู่ฝึกอ่านและสนทนา แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ที่เป็นมิตรเกื้อกูลกัน และลดความวิตกกังวลของผู้เรียนที่มีทักษะภาษาอ่อนกว่า ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การค้นหาคำหมายคำศัพท์ใหม่ด้วยตนเอง การฝึกอ่านและตอบคำถามระหว่างอ่าน ไปจนถึงการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหลังอ่าน วิธีนี้ทำให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการสื่อสารตามแนวคิด 4Cs ทั้ง Language of Learning, Language for Learning และ Language through Learning โดยใช้ภาษาไทยในทุกทักษะอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งขยายความเข้าใจทางวัฒนธรรมของไทยและวัฒนธรรมของตนเองการสอนอ่านแบบถ่ายโอนภาระ (Gradual Release of Responsibility: GRR) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ (1) Focused Instruction ผู้สอนอ่านต้นแบบและสาธิตการออกเสียง (2) Guided Instruction ผู้เรียนอ่านตามแบบและร่วมอธิบายเนื้อหา (3) Collaborative Learning ผู้เรียนจับคู่แบบความสามารถเพื่อฝึกอ่านร่วมกัน และ (4) Independent Learning ผู้เรียนอ่านและทำใบงานตอบคำถาม (Task-based Learning) ด้วยตนเอง การจัดลำดับเช่นนี้ช่วยค่อย ๆ ถ่ายโอนความรับผิดชอบในการอ่านจากผู้สอนไปสู่ผู้เรียนอย่างเป็นระบบ

ผลการดำเนินการดังกล่าว สอดคล้องกับ Coonan (2003) ที่ระบุว่า ความสำเร็จของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาและภาษาขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้สอนในการออกแบบกิจกรรมที่หลากหลาย ครอบคลุมทั้งกิจกรรมชั้นเรียน กลุ่ม คู่ และรายบุคคล โดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์และความสนใจของผู้เรียน นอกจากนี้ยัง สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรประภา ชัยนา (2564) ที่พัฒนาความสามารถในการอ่านเชิงรุกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ตามแนวคิด CLIL พบว่าผู้เรียนมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้ทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่จากขั้นตอนการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการเนื้อหาและภาษา (Content and Language Integrated Learning: CLIL) ตามกรอบ 4Cs Framework อันประกอบด้วย C1 เนื้อหา (Content) C2 การสื่อสาร (Communication) C3 ปริมาณ/การคิด (Cognition) และ C4 วัฒนธรรม (Culture) โดยประยุกต์ใช้จุดเน้นคุณลักษณะหลักของ CLIL ได้แก่ 1. การมุ่งเน้นหลายด้าน (Multiple focus) 2. การเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) 3. การเสริมต่อการเรียนรู้ (Scaffolding) 4. การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Co-operation) ผสานกับขั้นตอนการ

สอนอ่านแบบถ่ายโอนภาระ RGG (Gradual Release of Responsibility) ช่วยให้ผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศพัฒนาทักษะการอ่านภาษาไทยและความเข้าใจวัฒนธรรมไทย ดังแผนภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แผนภาพองค์ความรู้ใหม่จากกรอบ 4Cs Framework ในการพัฒนาการทักษะอ่านภาษาไทย และความเข้าใจวัฒนธรรมไทยสำหรับผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ

เนื้อหา(Content) : เนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยจำนวน 7 เนื้อหา ได้แก่ 1. มารยาทไทย 2. อาหารไทยแสนอร่อย 3. ภาษาไทยถิ่น 4. การแต่งกาย 4 ภาค 5. ประเพณีการแต่งงาน 6. เทศกาลสงกรานต์ และ 7. สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และเข้าใจวัฒนธรรมไทยผ่านบทอ่าน

วัฒนธรรม (Culture) : แบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือ การเรียนรู้วัฒนธรรมเป้าหมาย อันได้แก่ วัฒนธรรมไทย การที่ผู้เรียนเข้าใจตนเองใช้การเปรียบเทียบวัฒนธรรมตนเองกับวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมของเพื่อนร่วมชั้น และการเปิดใจฟังโอรับความคิดเห็นที่หลากหลายของเพื่อนผ่านสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ซึ่งการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เป็นรากฐานสำคัญของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในสังคม

การรู้คิด (Cognition): จุดประสงค์และกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละบทเรียนออกแบบให้สอดคล้องกับระดับพุทธิพิสัยตาม Bloom's Taxonomy ตั้งแต่ระดับจำ เข้าใจ ประยุกต์ใช้ วิเคราะห์

สังเคราะห์ จนถึงประเมินค่า ทำให้ผู้เรียนได้พัฒนากระบวนการคิดจากระดับพื้นฐานไปสู่ระดับสูงอย่างเป็นลำดับ

การสื่อสาร (Communication): เป็นแกนกลางของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด CLIL อธิบายผ่านกรอบ Language Triptych ซึ่งแบ่งภาษาในการเรียนรู้ออกเป็น 3 มิติ คือ (1) Language of Learning ได้แก่ คำศัพท์ โครงสร้างไวยากรณ์ และรูปแบบภาษาที่จำเป็นต่อการเข้าถึงเนื้อหา (2) Language for Learning คือ ภาษาที่ใช้ในการทำกิจกรรมในชั้นเรียน และ (3) Language through Learning คือ ภาษาที่ผู้เรียนได้เรียนรู้เพิ่มเติมจากกระบวนการเรียนรู้เนื้อหา โดยการสื่อสารทำหน้าที่เชื่อมโยงเนื้อหา (Content) กระบวนการคิด (Cognition) และวัฒนธรรม (Culture) เข้าด้วยกัน ผู้เรียนจึงใช้ภาษาไทยเป็นสื่อในการรับรู้ แสดงออก และแลกเปลี่ยนความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยได้อย่างเหมาะสมตามบริบททางสังคมและวัฒนธรรม กระบวนการจัดการเรียนรู้ในชั้นระหว่างการสอนประยุกต์ใช้การสอนอ่านแบบถ่ายโอนภาระ (GRR) 4 ขั้น คือ 1) Focused Instruction ผู้สอนเป็นผู้นำในการถ่ายทอดความรู้ 2) Guided Instruction ผู้สอนและผู้เรียนทำกิจกรรมร่วมกัน 3) Collaborative Learning ผู้เรียนร่วมมือกันเรียนรู้ และ 4) Independent Learning ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง การใช้ขั้นตอนการสอนอ่านแบบค่อยเป็นค่อยไปช่วยให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจในการเรียนรู้สิ่งใหม่ และสามารถพัฒนาทักษะการอ่านภาษาไทยได้ดียิ่งขึ้น

สรุป

การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดบูรณาการเนื้อหาและภาษา ซึ่งมีกรอบแนวคิดในการสอนดังกล่าวดำเนินตามกรอบแนวคิด 4Cs Framework ประกอบด้วย Content, Communication, Cognition และ Culture โดย Content คือ เนื้อหาวัฒนธรรมไทย 7 เรื่องที่ผู้เรียนสนใจ ซึ่งช่วยให้การเรียนรู้มีความหมายและใกล้ตัว Communication คือ การใช้ภาษาไทยเป็นสื่อกลางในการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่เน้นการฟัง พูด อ่าน เขียน ตามแนวคิด Language of Learning, Language for Learning และ Language through Learning Cognition คือ การพัฒนากระบวนการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่าผ่าน การอ่าน และ Culture คือ การเรียนรู้ความเข้าใจวัฒนธรรมไทยควบคู่กับการตระหนักรู้ถึงวัฒนธรรมของตนเองผลจากการจัดการเรียนรู้พบว่า ผู้เรียนมีทักษะการอ่านภาษาไทยและความเข้าใจวัฒนธรรมไทยสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สะท้อนให้เห็นว่าการบูรณาการทั้ง 4 องค์ประกอบของ CLIL สามารถพัฒนาทักษะภาษาและการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการเนื้อหาและภาษาเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาไทยและความเข้าใจวัฒนธรรมไทยของผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) เท่ากับ 0.96 อยู่ในระดับสูง แสดงว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ทั้งนี้ ในกระบวนการคัดเลือกเนื้อหาที่นำมาสร้างเป็นบทอ่านประกอบการสอนในแผนการจัดการเรียนรู้แต่ละแผน ควรผสมผสานทั้งเรื่องที่คุณเรียนอยากรู้ ซึ่งได้มาจากการสำรวจความสนใจ และเรื่องที่คุณเรียนควรรู้ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้และความตระหนักในมิติทางวัฒนธรรมที่อาจไม่เคยนึกถึง และช่วยให้เกิดความเข้าใจวัฒนธรรมไทยเพิ่มมากขึ้น

1.2 ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ทักษะการอ่านภาษาไทยและความเข้าใจวัฒนธรรมไทยของผู้เรียนชาวต่างชาติสูงขึ้นหลังการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการเนื้อหาและภาษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้น ผู้สอนควรจัดกิจกรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยควบคู่กับการเรียนรู้ภาษา และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สัมผัสประสบการณ์จริงจากการลงมือทำหรือการเข้าร่วมงาน ประเพณี เทศกาลไทยตามโอกาส เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสสัมผัสประสบการณ์ทางวัฒนธรรมจริง ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนชาวต่างชาติเข้าใจโลกทัศน์ ความคิด และองค์ความรู้ทางวัฒนธรรมไทยได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบว่าการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการเนื้อหาและภาษาสามารถประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาไทยและความเข้าใจในวัฒนธรรมไทยของผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศได้ สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1 การศึกษาการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL) เพื่อพัฒนาทักษะภาษาอื่น ๆ เช่น การฟัง การพูด และการเขียน ควบคู่กับความเข้าใจเนื้อหาวัฒนธรรมไทย เพื่อให้เห็นภาพรวมของการพัฒนาทักษะทั้ง 4 ด้านในการเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมไทยภายใต้แนวคิดนี้

2.2 การศึกษาการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการเนื้อหาและภาษาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมไทยในบริบทนอกประเทศไทย เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลและปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนไม่ได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาหลักและบริบทสังคมวัฒนธรรมไทยโดยตรง

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ เลหาบุรณะกิจ คະตะกิริ. (2565). ภาษาศาสตร์ประยุกต์เพื่อการเรียนการสอน
ภาษาต่างประเทศ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กึ่งกาญจน์ บุณณสินวัฒนกุล. (2561). กลวิธีการสอนภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับผู้เรียนภาษาไทย
ในฐานะภาษาต่างประเทศ. *วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*, 18(2), 164–178.
<https://doi.org/10.14456/lartstu.2018.17>
- นวนทิพย์ เพิ่มเกษร. (2016). การจัดหลักสูตรการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ.
วรรณวิทัศน์, 9, 107–120. <https://doi.org/10.14456/vannavidas.2009.5>
- นิธอร พรอำไพสกุล. (2565). การสร้างบทอ่านเชิงวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านของนักศึกษา
เวียดนาม. *วารสารศิลปศาสตร์ปริทัศน์*, 17(2), 132–149. <https://doi.org/10.14456/lar.2022.18>
- พรประภา ชัยนา และ ลัดดา หวังภษิต. (2564). การพัฒนาความสามารถในการอ่านเชิงรุกและความ
พึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหา
และภาษา. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 13(1), 336–352. สืบค้นจาก <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/suedureasearchjournal/article/view/249499>
- พรพิมล ประสงค์พร และ จิตรา จันทราเกตุรวี. (2562). แนวคิดในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ
เนื้อหาและภาษา. *วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์*, 20(1), 139–152. สืบค้นจาก
<https://ejournals.swu.ac.th/index.php/jedu/article/view/11850>
- พระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2553. (2553). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 127 ตอนที่ 38 ก
หน้า 1–8 (2 เมษายน 2553).
- รุ่งฤดี แผลงศร. (2560). *ศาสตร์การสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วงศ์วฑู เสงประเสริฐ, บุญสม ทับสาย และ จินตนา ศิริชัยญารัตน์. (2566). การพัฒนาความสามารถ
ในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและความรู้ด้านเนื้อหาวิทยาศาสตร์ด้วยการจัดการ
เรียนการสอนกลวิธีเป็นฐานร่วมกับแนวคิดบูรณาการเนื้อหาและภาษาสำหรับนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษา ปีที่ 4. *วารสารสังคมศาสตร์วิจัย*, 14(1), 38–56. สืบค้นจาก <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/ssr/article/view/260024>
- วชิรญาณ พรหมมิ และ พงศธร มหาวิจิตร. (2566). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่
ส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมไทยตามกรอบแนวคิดของ MORAN โดยใช้วิธีการบูรณาการ
เนื้อหาและภาษา (CLIL) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4–6. *วารสารครุศาสตร์
ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 10(3), 410–422.
สืบค้นจาก <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDMCU/article/view/262952>

- ศิริวรรณ เสนาวงษ์. (2552). การพัฒนาทักษะการอ่านและกระบวนการคิดกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้บทความ. *วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา*, 32(3), 66–74. สืบค้นจาก <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDKKUJ/article/view/50061>
- สถาบันภาษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (ม.ป.ป.). *Why Choose Learn Thai CMU?* สืบค้นเมื่อ 10 กันยายน 2568, จาก <https://www.learnthaicmu.com/>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). *มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. สืบค้นจาก <https://academic.obec.go.th>
- Coonan, C. M. (2003). Planning for CLIL: A general outline and thoughts on two micro-features. In T. Barbero & T. Boella (Eds.), *L'uso veicolare della lingua straniera in apprendimenti non linguistici* (Quaderni 6, pp. 24–47). Torino: Ufficio Scolastico Regionale per il Piemonte.
- Coyle, D., Hood, P., & Marsh, D. (2010). *CLIL: Content and language integrated learning*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Fisher, D., & Frey, N. (2008). *Better learning through structured teaching: A framework for the gradual release of responsibility*. Alexandria: ASCD.
- Pearson, P. D., & Gallagher, M. C. (1983). The instruction of reading comprehension. *Contemporary Educational Psychology*, 8(3), 317–344. [https://doi.org/10.1016/0361-476X\(83\)90019-X](https://doi.org/10.1016/0361-476X(83)90019-X)